

Стоянка Мутафова – ЖИВОТ В ТРИ ЕПОХИ

Стоянка Мутафова

Живее в три епохи (родена е на 2 февруари 1922 г.), има три брака, работи активно близо 70 години. Можела е да направи кариера в Чехия, тъй като три години – 1946 – 1949 – е част от трупата на театър в Прага, дори тогава получава и първото си предложение да се снима в киното. Вероятно, ако бе останала там, съдбата ѝ щеше да се развие по друг начин, може би щеше да гони по популярност Яна Брейхова, да се снима при Иржи Менцел, Отокар Вавра и Милош Форман и да е част от чешкото филмово „чудо“, а след 21 август 1968 г. да емигрира в Западна Европа. Тя преживява в буквалния смисъл на думата утвърждаването на комунизма в Чехословакия, след като на 14 юни 1948 г. президент става Клемент Готвалд, а после, водена от патриотични подбуди, се завръща в България, разделяйки се с първия си съпруг, известният професор в Театралната академия Роберт Роснер. Завършила класическа филология в Софийския университет и Държавната театрална школа, за нея няма проблем след връщането си от Прага

на поколения български зрители. Спектакли като „Чичовци“, 1960, „Михал мишкоед“, 1963, „Ревизор“, 1966, „Големанов“, 1966, „Старчето и стрелата“, 1969, „Януари“, 1975, „Вражалец“, 1980, „Новото пристанище“, 1984, „Балкански синдром“, 1987, „Ревизор“, 1999, „Квартет“, 2006, „Скакалци“, 2013, „Безумната лейди Джулия“, 2013, имат култов статус, радват са на огромен успех и винаги се играят пред препълнени салони. Мутафова съчетава в себе си по превъзходен начин лустрото на интелигента от царско време – все пак е дъщеря на големия драматург Константин Мутафов, непосредствеността, виталността и искрящия талант на звезда от годините на социализма, обгрижвана и подпомагана от управляващата компартия и правителството, когато хората имаха време и желание да споделят успехите на родното изкуство и самочувствието на артист с опит и капацитет, търсен и желан и в периода на демокрацията. В това се крие тайната на нейното творческо дълголетие – уникално у нас и съпоставимо в световен мащаб

да започне работа в най – представителния ни театър „Иван Вазов“, където изкарва цели седем години. Знаменитост обаче става в Сатиричния театър, на който е основател и в който е на щат до 1991 г. Активно работи на сцената и до днес. Тя е изключителна актриса именно в театъра. В него получава своето бойно кръщение, попада в силен колектив, работи с големи режисьори и извайва ярки образи, с които остава в съзнанието

с делото на корифеи като Лорънс Оливие, Едит Еванс, Джон Гилгуд или Кърк Дъглас. Интересното е, че в личния си живот има два неуспешни брака – въпреки че с Леонид Грубешлиев, синът на Мария Грубешлиева и Людмил Стоянов тя влиза в хайлайфа на социалистическото ни общество и един приказно успешен – с популярния актьор и режисьор Нейчо Попов, който приключва драматично за нея след ненавременната му смърт на 20 март 1974 г. В професионален план е голяма актриса основно на сцената. Хората обаче я познават главно от летните ѝ турнета с халтури, в които е неизменна партньорка на Георги Парцалев и непретенциозни комедии като „Госпожа стихийно бедствие“, от изявите ѝ на малкия екран – аз досега си спомням с възторг участията ѝ в такива легендарни новогодишни постановки като „Новогодишна шега“, 1969 на Нейчо Попов или „Вражалец“, 1976 на Хачо Бояджиев, „Женско царство“, 1982, на Нина Минкова, епизодичното ѝ присъствие в „Старчето и стрелата“, 1983 на Орфей Цоков, включването ѝ в няколко реклами – за селска лютеница с Георги Калоянчев, 2010, за салам „Народен“, 2013 с екипа на „Комиците“, като лице на пенсионерския вестник „Клуб 100“, 2014 („Клуб 100“ – моят вестник!) и чак накрая с немногото си роли в киното. Стоянка Мутафова – колкото и вероятно да звучи – ако и да се снима вече 60 години – няма централна роля в целулоидния свят. На големия екран или в телевизионни сериали тя винаги е на втори план, но участието ѝ не остава незабелязано. Това е и ирония на съдбата, и предопределение, което Мутафова стоически носи на плещите си вече шест десетилетия. За киното я открива Боян Дановски – в първата ни цветна комедия „Точка първа“, 1955. Не бих препоръчал скорошното ѝ показване по телевизията – „Точка пър-

ва“ носи белезите на тенденциозното и поръчково кино, така добре познато ни с многобройните си „постижения“ през 50 – те години на миналия век. В него се борим за мир, съпричастни сме с децата на КНДР и със съдбата на Весето – Румяна Чокойска, която се губи, но благодарение на човешката солидарност, е открита и на финала триумфално се появява в кварталния клуб на ОФ...

В „Любимец“ 13, 1958 на Володя Янчев е касиерка.

С него ще снима и легендарната комедия „Топло“, в която я помним с бравурната си защитна реч като съдия, бързайки да претупа процеса, тъй като вкъщи я чакат майстори по поставяне на парното отопление.

С другия изявен майстор на родната комедия Петър Василев – Милевин снима „Специалист по всичко“, 1962, фризьорката „Кит“, 1970, баба Стойна и епизодът от популярната поредица за Баш майстора – „Баш майсторът началник“, 1983, в който се представя като Куна.

Три съвместни проекта има с Рангел Вълчанов – „Джеси Джеймс срещу Локум Шекеров“, 1966, съпругата на Шекеров, „Езоп“, 1970, Касандра и „Бягство в Ропотамо“, 1973, циганката. Работи с големия италиански майстор Карло Лидзани в „Любовницата на Граминя“, 1969, в която като сватовницата хвърля хищни погледи на голата Стефания Сандрели (няма други роли в италиански, руски или американски филми, снимани у нас), докато в класиката „Бялата стая“, 1968 на Методи Андонов се подвизава като майката на Рина.

При Бинка Желязкова като фотографираната в „Привързаният балон“, 1967, прави първият смел стриптийз в родната кинематография.

Под ръководството на съпруга си Нейчо Попов се изявява в епизод от друга много известна за времето тв поредица – „Нако, Дако и Цако – моряци“, 1974.

Тя е великолепната Калудка в „Темната кория“, 1977 на Орфей Цоков и неподражаемата баба Цоцолана в телевизионната адаптация на „Патиланско царство“ от 1980 г., дело на Бистра Атанасова, придава престиж на младежкия сериал на Стоян Шивачев, „Федерацията на династронавтите“ (1984) по романа на Хаим Оливер „Енерган 22“, 1981.

Снима се в криминалния филм „Наследницата“, 1984, дело на Иван Андонов, който пък е част от друга прословута милиционерска поредица, носеща стряскащото заглавие „Издирва се...“

В годините на малокартинието у нас, настъпили след 10 ноември 1989 г. Мутафова е канена рядко, но има щастието да работи с интересни и добри постановчици, даващи й възможност за ярки, епизодични изяви – „Пантуди“, 1993 на Огнян Купенов и Ангел Тошев, „Стъклени топчета“, 1999 на Иван Черкелов – майката на Албена, „Рапсодия в бяло“, 2002 на Теди Москов – Старицата, добавяме двете й участия в сериалите на Иванка Гръбчева – „Големите игри“, 1999 и „Ваканцията на Лили“, 2007, както и сочната роля на бабата на Нора в „Ако някой те обича“, 2010, на Киран Коларов...

Мутафова преживява истински ренесанс на своята популярност в изключително успешния сериал „Столичани в повече“, който върви по екрана на bTV от 23 март 2011 г., радва се вече на девет сезона и в който изгражда свежо, непосредствено и неподражамемо ролята на баба Марийка Чеканова.

Именно в този сериал, в осми епизод на втория сезон и под режисурата на Станислав Тодоров – Рожи Стоянка Мутафова дава брилянтен урок по актьорско майсторство, партнирайки си – за последно пред камерата – с великия Георги Калоянчев, съгласил се на епизодично появяване като дядо Георги...

Двамата имат съвместен незабравим бенефис и в тв постановката „Вчерашни целувки“, 2003, под режисурата на Юри Дачев.

А колегите от „Комиците“ направиха мило честване на 90 – годишният ѝ юбилей на 3 февруари 2012 г. Като си помисля, през целия си съзнателен живот съм общувал с изкуството на Стоянка Мутафова.

Винаги съм я харесвал и обичал. Уважавам я и сега, ако и да знам, че днешният ѝ статус се дължи основно на късмета ѝ да е последната жива легенда на едно изключително талантливо поколение, което ни учеше на вяра в доброто и да уважаваме качествените образци в изкуството, свързано с имена като Ружа Делчева, Маргарита Дупаринова, Таня Масалитинова, Невена Коканова, Емилия Радева, Катя Паскалева.

Борислав Гърдев

Стоянка Мутафова

Георги Калоянчев, Георги Парцалев и Стоянка Мутафова